

DENDROLOGIE LES 6-I

1

- wilde kardinaalsmuts
- Gelderse roos
- wollige sneeuwbal
- gewone vogelkers
- sleedoorn
- wilde appel
- wilde peer
- mispel
- elsbes
- meelbes
- drents krentenboompje
- aalbes
- kruisbes
- zwarte bes

Wilde kardinaalsmuts

2

□ Naamgeving

■ synoniem	gewone kardinaalshoed
■ wetenschappelijk	<i>Euonymus europaeus</i> L.
■ Frans	fusain d'Europe
■ Engels	European/common spindle
■ Duits	gewöhnliche Spindelstrauch /
Europäisches Pfaffenhütchen

□ Systematiek

■ Orde	Celastrales
■■ Familie	Celastraceae
■■■ Geslacht	Euonymus

Wilde kardinaalsmuts

3

- Verspreiding
 - inheems in B en NL

Wilde kardinaalsmu

4

□ Habitus

- struik of kleine boom
- vaak meerstammig

Wilde kardinaalsmuts

5

- Schors en stam
 - schors:
 - grijsbruin
 - fijn gegroefd

Wilde kardinaalsmuts

6

□ Blad

- bladverliezend
- tegenoverstaand, enkelvoudig
- ei- tot lancetvormig, gepunt
- 3-8 cm
- gezaagde bladrand
- in herfst: verkleuring geel tot rood

www.baumkunde.de

www.baumkunde.de

www.baumkunde.de

Wilde kardinaalsmuts

7

- Twijg
 - groen met **bruine lijsten**
 - vierkantig of met 2-4 smalle kurklijsten

- Knop
 - groen, roodgerand
 - glanzend

Wilde kardinaalsmuts

8

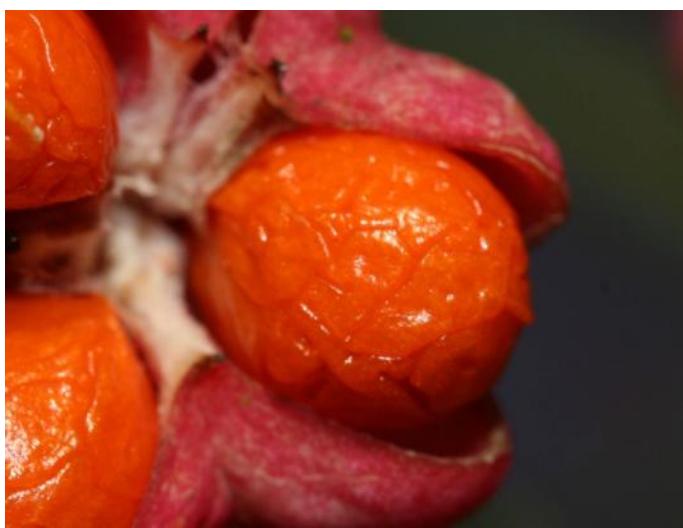
- Bloem en bevruchting
 - bloei in mei-juni
 - éénhuizig
 - pollinatie door insecten
 - bloemen:
 - wit-groen
 - vier witte kroonblaadjes

Wilde kardinaalsmuts

9

- Vrucht & zaad
 - vruchtkapsels
 - karmijnrood
 - 4-hoekig: lijkt op kardinaalsmuts
 - zaden
 - oranje vruchtvlees
 - 6 mm
 - rijp in augustus

Wilde kardinaalsmuts

10

- Standplaats & lichtbehoefte
 - ▣ licht- tot halfschaduwsoort: bosranden, heggen, duinstruweel, lichte bossen
 - ▣ verkiest droge, kalkhoudende bodem
- Eigenschappen
 - ▣ alle delen vd plant zijn giftig

Gelderse roos

11

- Naamgeving
 - wetenschappelijk *Viburnum opulus* L.
 - Frans viorne obier
 - Engels Guelder rose / water elder / European cranberrybush /Cramp Bark / Snowball Tree
 - Duits Gemeiner Schneeball
- Systematiek
 - Orde Dipsacales
 - Familie Adoxaceae
 - Geslacht Viburnum

Gelderse roos

12

- Verspreiding
 - Europa en M- & W-Azië
 - inheems

Gelderse roos

13

- Habitus
 - struik
 - brede kroon
 - sterk vertakt
 - max. hoogte: 5 m

Gelderse roos

14

- Schors
 - bruin
 - glad, later ruwer

Gelderse roos

15

- Blad
 - bladverliezend
 - eenvoudig, tegenoverstaand
 - 3- tot 5-lobbig blad: spitse lobben
 - 8-12 cm
 - bladsteel 2-3 cm
 - grofgetand
 - klieren aan bladbasis
 - onderzijde behaard
 - gerimpeld oppervlak
 - oranjerode herfstverkleuring

www.baumkunde.de

www.baumkunde.de

Gelderse roos

16

- Twijg
 - bruin-grijs
 - gegroefd -> **hoekig**
 - kaal
- Knop
 - eivormig
 - bruin-groen tot roodachtig
 - glad-glanzend

Gelderse roos

17

- Bloem en bevruchting
 - ▣ éénhuizig
 - ▣ bloemen:
 - wit
 - 5 mm
 - in vlakke schermen v 4-11 cm
 - steriele randbloemen v 2 cm
 - ▣ bloei in mei-juni
 - ▣ pollinatie door insecten

Gelderse roos

18

□ Vrucht & zaad

□ steenvrucht

- groen -> glanzende rood-oranje bessen

- 7-10 mm

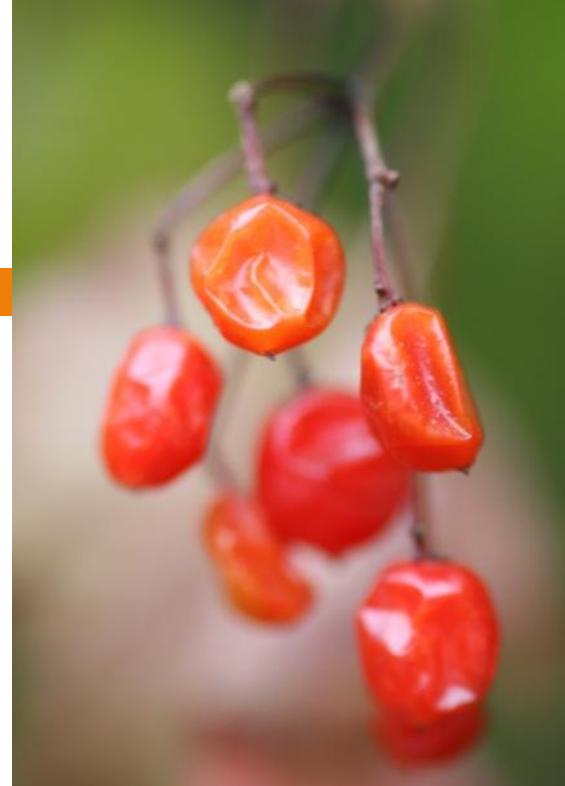
□ kern

- 1 per vrucht

- sterk afgeplat

□ verbreiding door vogels

□ rijp in augustus-september

Gelderse roos

19

- Standplaats & lichtbehoefte
 - ▣ lichte en schaduwrijke plaatsen: haagkanten & bosranden
 - ▣ voorkeur voor vochtige tot natte bodems langs beken, rivieren: elzenbossen, essenbossen, vochtige eikenbossen
 - ▣ voorkeur voor voedsel- en kalkrijke grond (niet op arme zandgrond)
- Eigenschappen
 - ▣ giftig: schors, bladeren en vruchten

Wollige sneeuwbal

20

- Naamgeving
 - wetenschappelijk *Viburnum lantana* L.
 - Frans viorne lantane/mancienne
 - Engels wayfaring tree
 - Duits wollige Schneeball
- Systematiek
 - Orde Dipsacales
 - Familie Adoxaceae
 - Geslacht Viburnum

Wollige sneeuwbal

21

- Verspreiding
 - Europa en W-Azië t.e.m. de Kaukasus (behalve N);
 - Nederlands Zuid-Limburg = noordgrens
 - in B: enkel in kalkhoudende streken (vb. Calestienne in Wallonië), vnl. bosranden en heggen

Wollige sneeuwbal

22

- Habitus
 - struik
 - max. hoogte: 6 m

Wollige sneeuwbal

23

□ Schors en stam

□ stam:

- vaak meerstammig

□ schors:

- grijsbruin

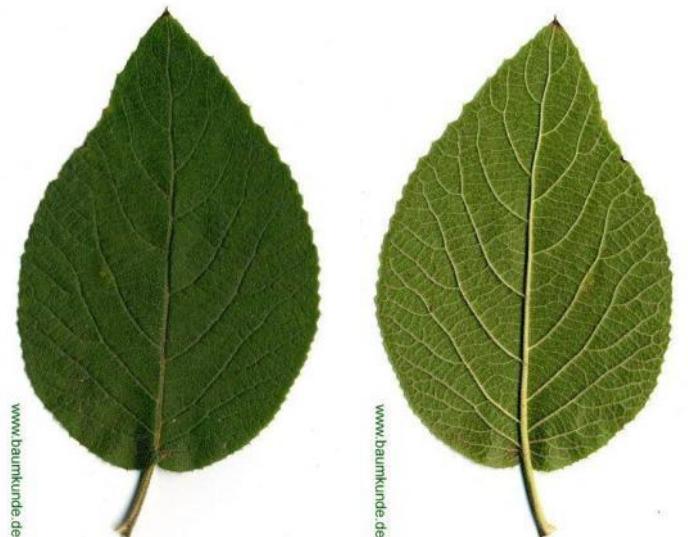

Wollige sneeuwbal

24

□ Blad

- bladverliezend
- tegenoverstaand, enkelvoudig
- breed eivormig spits
- 5-12 cm
- getande bladrand
- bladsteel 1-2 cm
- kleur & uitzicht:
 - bovenzijde: groen, ruw
 - onderzijde: grijs, viltig/wollig

Wollige sneeuwbal

25

- Twijg
 - grijsgroen -> grijsbruin
 - viltig
- Knop
 - viltig
 - brede bloemknop
 - smalle bladknop

Wollige sneeuwbal

26

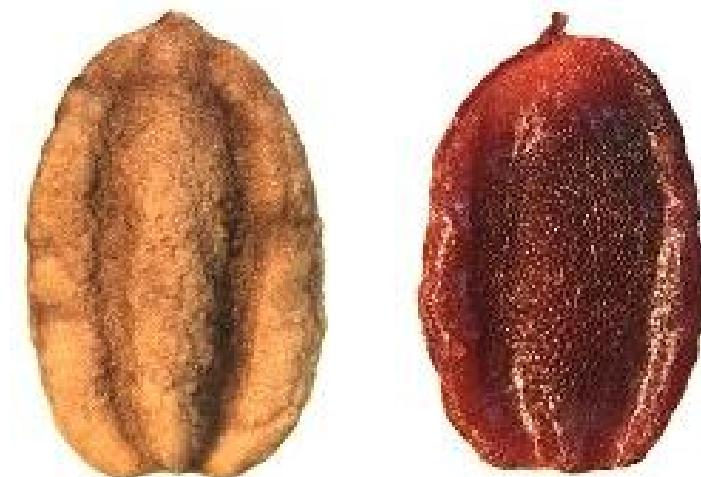
- Bloem en bevruchting
 - bloei in mei-juni
 - éénhuizig
 - pollinatie door insecten
 - bloemen:
 - wit
 - 6 mm
 - vijf kroonbladen
 - in schermen v 5-11 cm

Wollige sneeuwbal

27

- Vrucht & zaad
 - ▣ schijnvrucht
 - groen -> rood -> zwart
 - 7-8 cm
 - eivormig afgeplat
 - ▣ kern
 - één per vrucht
 - 6-7 mm
 - ▣ verspreiding door vogels
 - ▣ rijp in augustus-september

Wollige sneeuwbal

28

- Standplaats & lichtbehoefte
 - ▣ droge, kalkrijke grond
 - ▣ lichtsoort: struwelen, bosranden, lichte loofbossen
 - ▣ soort van kalkhellingen

Gewone vogelkers

29

Naamgeving

■ Synoniem	Europese vogelkers
■ Wetenschappelijk	<i>Prunus padus</i> L.
■ Engels	European bird cherry
■ Frans	cerisier à grappes
■ Duits	Frühe/Gemeine Traubenkirsche

□ Systematiek

■ Orde	Rosales
■ Familie	<i>Rosaceae</i>
■ Geslacht	<i>Prunus</i>

Gewone vogelkers

30

- Verspreiding
 - N- & C-Europa en O-Azië
 - inheems in B & NL

Gewone vogelkers

31

- Habitus
 - grote struik of kleine boom tot 15 m
 - kroon:
 - eerst kegelvormig met kransstandige takken
 - later luchtige koepelvorm met rechte, opgaande takken en dunne twijgen

Gewone vogelkers

32

- Schors
 - donker grijs tot bruin
 - glad tot licht ruw
 - horizontale lenticellen
 - onaangename geur

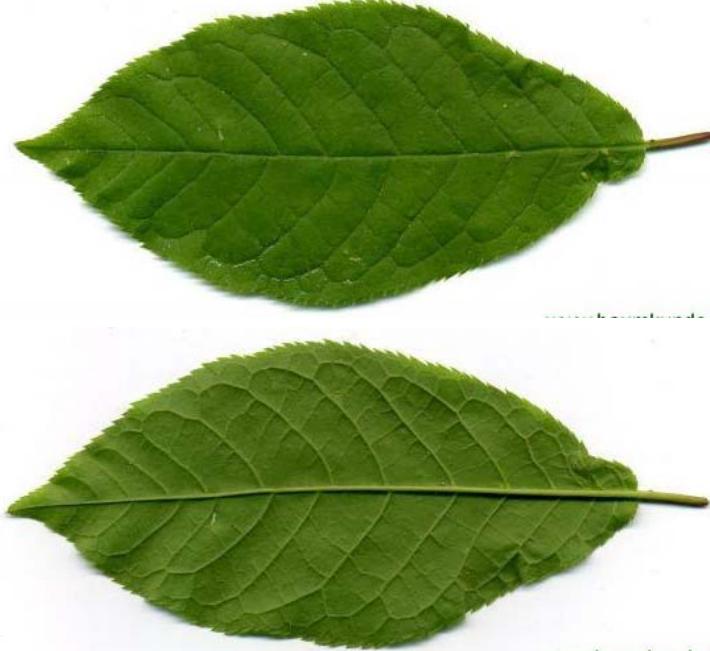

Gewone vogelkers

33

□ Blad

- verspreide bladstand
- langwerpig-eirond, kort toegespitst
- 6-12 cm
- fijn en scherpgezaagd, tanden 1 mm (*P. avium* veel dieper getand)
- bovenaan: kaal, dofgroen met verzonken nerven
- onderaan: witte okselbaardjes, uitspringende nervatuur
- bladsteel:
 - 1-1,5 cm
 - rood aangelopen met klieren
 - kaal

Gewone vogelker

34

- Blad

Gewone vogelkers

35

□ Amerikaanse vs. Europese vogelkers

□ geur van afgebroken tak

- Europese: amandelen

- Amerikaanse: 'roze kersjes'

□ blad

- Amerikaanse:

 - glimmende bovenzijde

 - vaak: stugger

- Europese:

 - matte bovenzijde

 - vaak: freler

Am.vogelk.

Eur. vogelk.

Gewone vogelkers

36

□ Amerikaanse vs. Europese vogelkers

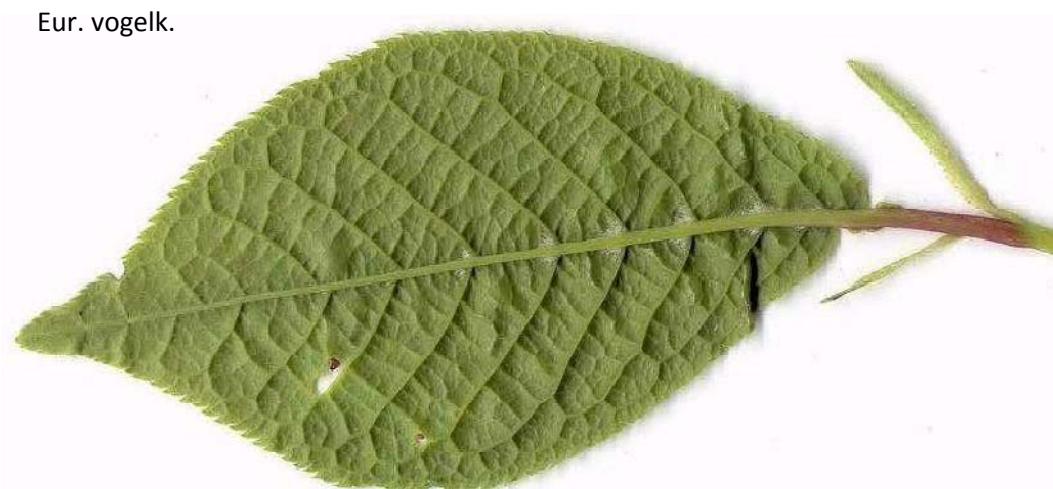
□ blad

■ Amerikaanse:

- onderzijde: zijnerven niet opliggend, enkel hoofdnerf

■ Europese:

- onderzijde: nervatuur uitspringend (reliëf)

Gewone vogelkers

37

□ Amerikaanse vs. Europese vogelkers

□ blad

■ Amerikaanse:

- onderzijde: hoofdnerf aan zijden behaard

■ Europese:

- onderzijde : beharing enkel in nerfoksels

Gewone vogelkers

38

□ Twijg

- ▣ kaal, aan top behaard
- ▣ dof en donker groen-bruin
- ▣ kurkporiën
- ▣ ruikt naar bittere amandelen bij kwetsen

□ Knop

- ▣ spits
- ▣ 1 cm
- ▣ dofbruin
- ▣ aanliggend

Gewone vogelkers

39

- Bloem en bevruchting
 - wit
 - 2 cm
 - in hangende trossen: 8-15 cm
 - sterk geurend
 - bloei: eind mei (vrij laat)

Gewone vogelkers

40

- Vrucht & zaad
 - ▣ steenvrucht: kers
 - zwart
 - 0,8 cm
 - bitter
 - kort gesteeld (0,5 cm)
 - ▣ zaad:
 - sterk geribd
 - 5-7 mm
 - ▣ rijp in juli-augustus
 - ▣ verbreiding door vogels

www.baumkunde.de

Gewone vogelkers

41

- Standplaats & lichtbehoefte
 - ▣ halfschaduwsoort
 - ▣ voorkeur voor vochtige, voedselrijke gronden
 - Karakteristiek voor beek- en rivierbegeleidende bossen
 - ▣ vrij algemeen in lichte loofbossen, struwelen en heggen
- Toepassingen en eigenschappen
 - ▣ veel als sierboom (straten en tuinen)
 - ▣ onderbeplanting in bossen
 - ▣ op smaak brengen (brande-)wijn
 - ▣ hout geen toepassingen wegens onaangename geur

Sleedoorn

42

- Naamgeving
 - Synoniem Sleepruim
 - Wetenschappelijk *Prunus spinosa* L.
 - Frans prunier épineux, prunelier
 - Engels blackthorn, sloe
 - Duits Eschendorn, Heckendorn, Schlehe
- Systematiek
 - Orde Rosales
 - Familie *Rosaceae*
 - Geslacht *Prunus*

Sleedoorn

43

- Verspreiding
 - Europa, ZW-Azië, N-Afrika
 - inheems in B & NL

Sleedoorn

44

- Habitus
 - dichte struik tot kleine boom
 - tot ongeveer 7 m

Sleedoorn

45

Schors

zwarte schors met zwarte loten en **takdoorns**

SLĀN, PRUNUS SPINOSA L.

Sleedoorn

46

□ Blad

- alternerend
- eirond, ronde top
- klein: 2-4 cm
- fijn gezaagd
- bovenaan: donkergroen, kaal
- onderaan: lichtgroen, middennerf behaard
- bladsteel:
 - rood, klieren
 - 0,5 - 1 cm
- langs de rand lopende nerven verbinden uiteinden vd zijnerven

Sleedoorn

47

Blad

Sleedoorn

48

- Twijg
 - donker
 - **harde, scherpe takdoornen**
- Knop
 - eivormig
 - klein (1 mm)
 - paarsachtig tot zwart

Sleedoorn

49

- Bloem en bevruchting
 - witte bloemen
 - 1-1,5 cm
 - per 2-5
 - bloei: maart-april (vóór uitlopen vh blad)
 - pollinatie door insecten

Sleedoorn

50

□ Vrucht & zaad

□ steenvrucht:

- eerst groen, nadien blauwzwart en berijpt
- rolronde
- 1-1,5 cm
- zeer hard, na vorst eetbaar (wrang)
- rijp: september-oktober
- verspreiding: vogels

Sleedoorn

51

- Standplaats & lichtbehoefte
 - licht- tot halfschaduwsoort: bosranden, hagen, struikgewas, lichte loofbossen
 - losse, vochtige en voedselrijke grond
 - zowel in laagland als in heuvels en bergen
 - op akkers en weiden pioniersfunctie
 - gevoelig voor luchtverontreiniging
 - belangrijke voedselboom voor vogels en bijen

Sleedoorn

52

□ Toepassingen en eigenschappen

- Vroeger als haag of veekeerig
- nectar & ecologische functie
- Bessen voor op smaak brengen jenever & wijn
- Vroeger
 - Inkt uit doorns, farmacopee, kleurstof uit bast, mythische status, *Shillelaghs*, ...
 - Cultuurhistorische waarde!

□ Plagen

- spinselmot
- na uitvliegen motten opnieuw bladvorming

Wilde appel

53

- Naamgeving
 - Wetenschappelijk *Malus sylvestris* (L.) Mill.
 - Frans pommier sauvage
 - Engels common or wild crab apple
 - Duits Holz-apfel
- Systematiek
 - Orde Rosales
 - Familie Rosaceae
 - Geslacht Malus

Wilde appel

54

Verspreiding

- ☐ Europa, tot in Zuid-Scandinavië, Engeland en Ierland, en West-Azië
 - ☐ inheems in B & NL
 - ☐ Wilde appel is eerder zeldzaam in BelgiëA small map of Europe with a focus on Belgium. The map shows the coastline and major rivers. Two locations are marked with black dots: 'Leuven' in the south-central part of the country and 'Gent' in the northeast. A green shaded area covers most of Belgium, representing the distribution range of the wild apple. The title 'Wild Apple' is written vertically above the map.

Wilde appel

55

□ Habitus

- boom of struik
- hoogte: tot 10 m
- lage, koepelvormige kroon
- dicht vertakt
- hoekige takstand

Wilde appel

56

□ Schors en stam

□ Schors

- bruin-grijs-paars
- Van glad naar “afbladderend”

Wilde appel

57

□ Blad

- bladverliezend
- gegroepeerd/verspreide bladstand
 - kort- & langloten
- eirond-ovaal
- 4-5 cm
- gezaagde/gekartelde bladrand
- klieren
- vaak gedraaide bladtop
- geen tot lichte beharing
- onderaan: opliggende nerven
- **steel korter dan de schijf, meestal half zo lang als deze**

www.baumkunde.de

Wilde appel

58

□ Twijg

- jonge takken soms met doornen
- glanzend rood-bruin
- hoekige takstand

□ Knop

- bruin
- toegespitst
- harig aan de top

Wilde appel

59

- Bloem en bevruchting
 - 2-4 cm
 - roos-wit
 - schermvormige tros
 - helmknoppen geel
 - bloei: april-mei
 - pollinatie door insecten

Wilde appel

60

□ Vrucht & zaad

□ Vrucht

- groen met kleine witte puntjes
- hard
- 's winters afvallend
- 3-4 cm
- rijp: september-oktober

□ Zaad

- 0,5 cm
- plat
- bruin-zwart
- kieming: na 18 maanden

Wilde appel

61

- Standplaats & lichtbehoefte
 - lichtsoort
 - rijkere, leemhoudende bodems

Wilde appel

62

- Beheer
 - Lichtminnend
 - Moeilijke verjonging
-
- Wilde appel = concurrentiezwak
- Vrijstellen van de wilde appel is nodig
Jonge boompjes beschermen tegen vraat/wilddruk

Wilde appel

63

- Veel voorkomende ziekten
 - Monilia-rot

Wilde peer

64

□ Naamgeving

■ Wetenschappelijk

Pyrus pyraster (L.) Burgsd.

of: *Pyrus communis* L.

■ Frans

poirier sauvage

■ Engels

wild pear

■ Duits

Wildbirne, Holz-Birne

□ Systematiek

■ Orde

Rosales

■ Familie

Rosaceae

■ Geslacht

Malus

Wilde peer

65

- Verspreiding
 - Europa en West-Azië
 - inheems in B & NL
 - zeldzaam in Nederland en België

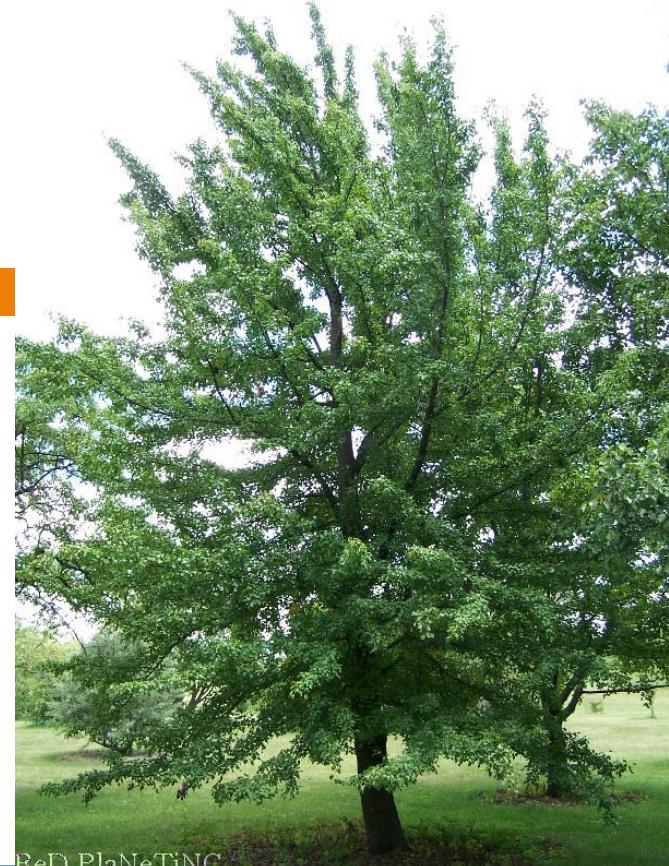

Verspreiding Wilde peer in Vlaanderen en Nederland

Wilde peer

66

- Habitus
 - struik of boom
 - hoogte tot 20 m
 - koepelvormige kroon
 - zware takken aan de basis
 - hoekige takstand

ReD PlaNeTiNC

Wilde peer

67

□ Schors en stam

■ Schors

- grijsbruin
- jonge bomen: gladde schors
- oudere bomen: lengte- en dwarsgroeven

Wilde peer

68

□ Blad

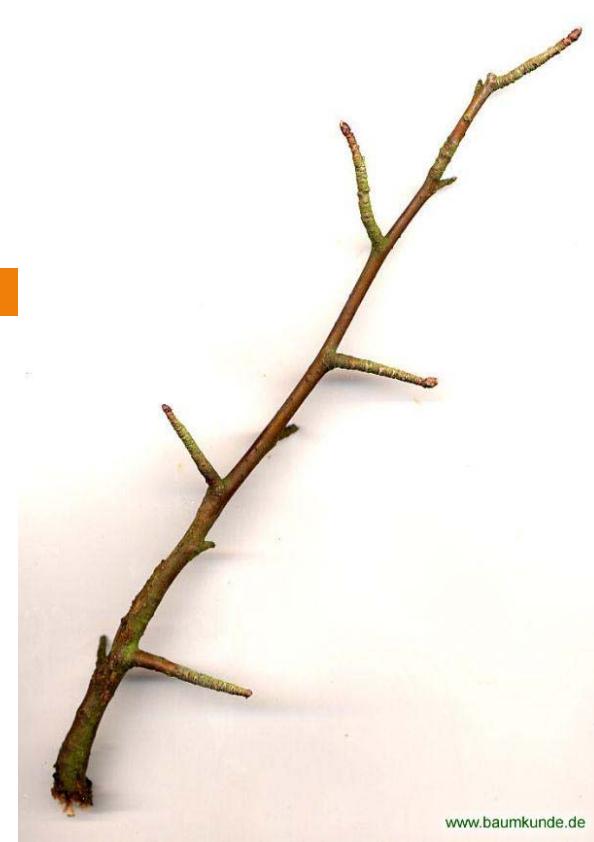
- bladverliezend
- gegroepeerd of verspreide bladstand
 - kort & langloten
- eivormig-rond tot elliptisch
- 3-7 cm
- kaal & glanzend
- fijngezaagde bladrand
- scherpe bladpunt
- lange bladsteel (2-5 cm)
- zonder uitspringende nerven
- **steel langer tot weinig korter dan schijf**, zelden half zo lang als deze

Wilde peer

69

- Twijg
 - ▣ gedoornd
- Knop
 - ▣ bruin-rood

www.baumkunde.de

Wilde peer

70

□ Bloem en bevruchting

- wit
- 3 cm
- in schermen: 3-9 bijeen
- rode of paarse helmknoppen
- bloei: april-mei
- pollinatie door insecten

Wilde peer

71

□ Vrucht & zaad

□ Vrucht

- niet de karakteristieke peervorm, maar rondachtig
- 1,5-3cm
- rijp: september-november

□ Zaad

- donkerbruin - zwart (volledig rijp)

Wilde peer

72

- Standplaats & lichtbehoefte
 - ▣ lichtsoort
 - ▣ leemhoudende bodems
- Beheer (cfr. Wilde appel)

Wilde peer

73

- Veel voorkomende ziekten
 - ▣ perenroestschimmel

Mispel

74

- Naamgeving
 - wetenschappelijk *Mespilus germanica* L.
 - Frans néflier d'Allemagne
 - Engels medlar
 - Duits Mispel
- Systematiek
 - Orde *Rosales*
 - Familie *Rosaceae*
 - Geslacht *Mespilus*

Mispel

75

- Verspreiding
 - herkomst W.-Azië, Z.O.-Europa
 - niet inheems in de rest van Europa, wel verwilderd en in cultuur gebracht

Mispel

76

- Habitus
 - struik of kleine boom
 - max. hoogte: 4-5 m

Mispel

77

- Schors en stam
 - jonge boom of struik:
gladde schors, grijsbruin
 - oudere boom: gebarsten
schors, oranje-bruin
 - vaak meerstammig

Mispel

78

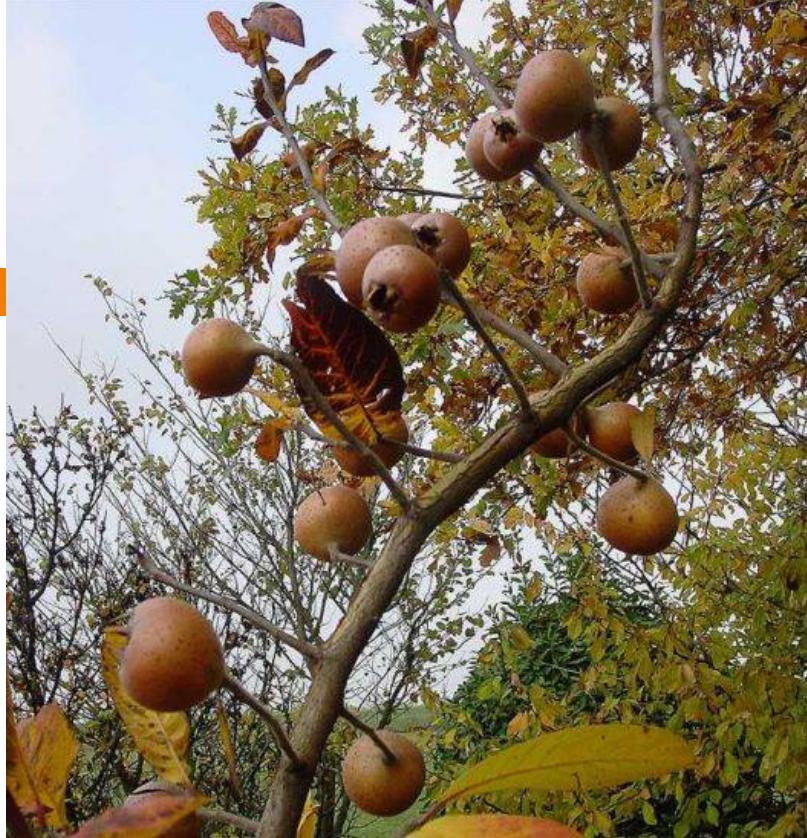
- Blad
 - bladverliezend
 - alternerend
 - ovaal of lancetvormig
 - gaafrandig of zeer fijn gekarteld
 - boven- en onderzijde zacht behaard
 - lang: 7-13 cm
 - korte bladsteel, viltig
(≠ peer & appel)
 - geen scherpe bladpunt

Mispel

79

- Twijg
 - met doorns
 - viltig behaard
- Knop
 - bruin
 - kaal

Mispel

80

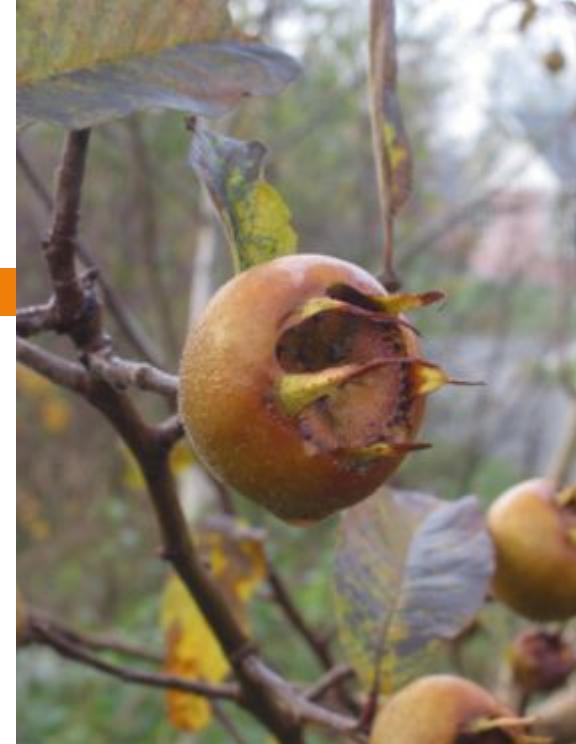
- Bloem en bevruchting
 - bloei (soms 2x): mei-juni, eind zomer
 - bloemen
 - wit
 - 3-5 cm
 - 5 kroonblaadjes

Mispel

81

- Vrucht & zaad
 - vruchten
 - groen-bruin
 - 3-5 cm
 - met grote kelkslippen!
 - zaden
 - 5 per vrucht
 - overrijpe vruchten zijn eetbaar

Mispel

82

- Standplaats & lichtbehoefte
 - ▣ lichtminnend
 - ▣ matig voedselrijke, matig vochtige bodems
 - ▣ oude lichte bossen, bosranden, heggen,...
- Opmerkingen
 - ▣ zeldzame soort!
 - ▣ bijna geen spontane verjonging
 - ▣ archeofyt → oude Vlaamse boerenhagen
 - indicator voor oud bos

Elsbes

83

- Naamgeving
 - ▣ Wetenschappelijk *Sorbus torminalis* (L.) Crant
 - ▣ Frans alisier torminal
 - ▣ Engels wild service tree
 - ▣ Duits Elsbeere
- Systematiek
 - ▣ Orde Rosales
 - Familie *Rosaceae*
 - Geslacht *Sorbus*

Elsbes

84

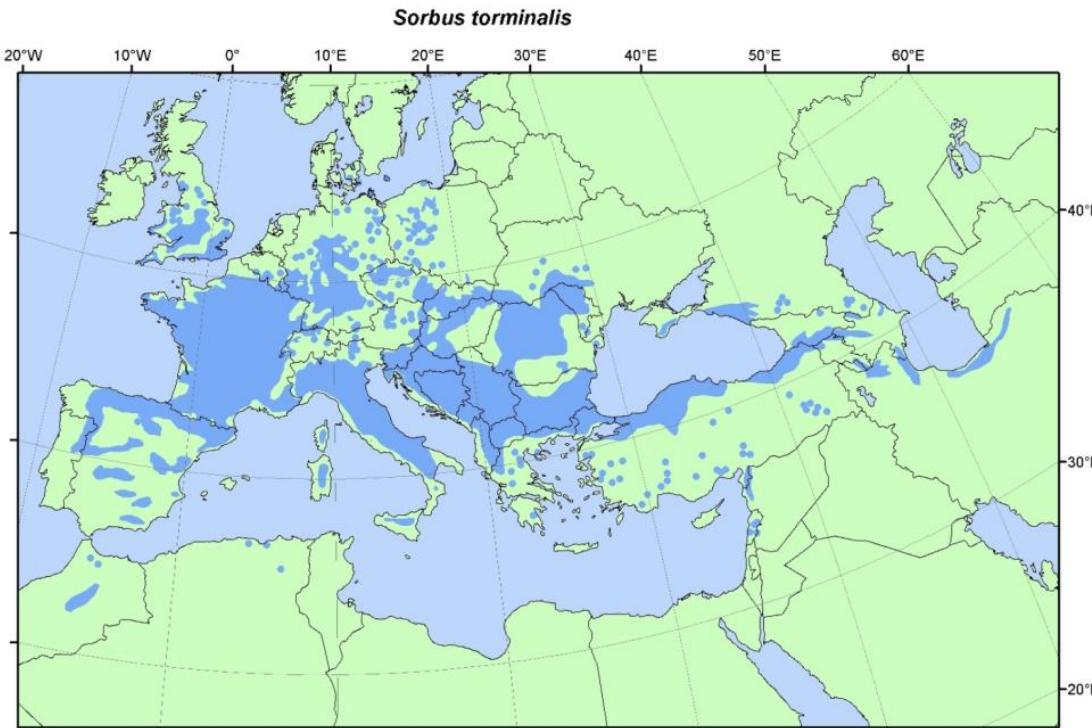
□ Verspreiding

□ Europa, Algerije, Kaukasus, Midden-Oosten

□ inheems B & NI

EUFORGEN Secretariat
IbB Biodiversity International
via dei Tre Denari, 47/2a
00135 Roma (Italy) (Rumicino)
Italy
Tel: (+39)068116251
Fax: (+39)0681079881
e-mail: info@euforgen.org
More information:
www.euforgen.org

This distribution map, showing the natural distribution area of *Sorbus torminalis*, was compiled by members of the EUFORGEN Networks based on an earlier map published by Kutzelnigg, H., 1995: *Sorbus torminalis*. In: Scholz, H. (Hrsg.), 1995: Gustav Hegi. Illustrierte Flora von Mitteleuropa. Band IV, Teil 2B (2. Aufl.). Blackwell, Berlin: 343-349.

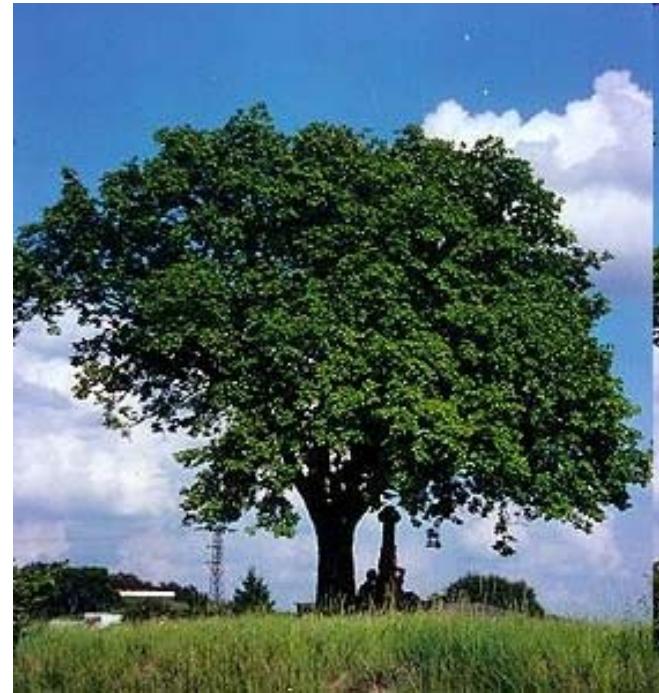
Citation: Distribution map of Wild service tree (*Sorbus torminalis*) EUFORGEN 2009, www.euforgen.org.

First published online on September 2004 - Updated on 24 July 2008

Elsbes

85

- Habitus
 - boom of struik
 - tot 25 m
 - rechte twijgen aan zware, gedraaide takken

Elsbes

86

- Schors

- Eerst grijs, later bruinzwart met schubbige platen

Elsbes

87

□ Blad

- bladverliezend
- 5-12 cm
- ingesneden, gelobd (lijkt op meidoorn): 3-5 lobben
- glanzend
- nerven behaard
- bladsteel: 2,5-5 cm
- herfstkleur soms knalrood

www.baumkunde.de

Elsbes

88

Blad

Elsbes

89

- Twijg
 - glanzend grijsbruin
 - snel kaal
- Knop
 - groen met bruine randen
 - rond als erwten

www.baumkunde.de

www.baumkunde.de

Elsbes

90

□ Bloem en bevruchting

- tweeslachtig

- 1 cm

- wit

- tuilen

- bloei: mei-juni

- bestuiving door insecten

Elsbes

91

- Vrucht & zaad
 - eivormig
 - geel-bruin tot rood
 - 1,5 cm
 - rijp: oktober
 - verspreiding door vogels en zoogdieren
 - in overrijpe toestand eetbaar
 - soms in likeur verwerkt

Elsbes

92

- Standplaats & lichtbehoefte
 - ▣ lichtboomsoort
 - ▣ bodemvaag maar voorkeur voor diepe, lemige bodems
- Toepassingen en eigenschappen
 - ▣ Veel als sierboom
 - ▣ Eén van de meest waardevolle fineerhoutsoorten
 - ▣ Hier kunnen zaden veelal niet afrijpen door te koele zomers
 - Vermeerdering via wortelopslag

Meelbes

93

- Naamgeving
 - Wetenschappelijk *Sorbus aria* (L.) Crantz
 - Frans alisier blanc
 - Engels Whitebeam
 - Duits echte Mehlbeere
- Systematiek
 - Orde Rosales
 - Familie *Rosaceae*
 - Geslacht *Sorbus*

Meelbes

94

- Verspreiding
 - Z- & C-Europa
 - tot O-België

Meelbes

95

□ Habitus

- boom of struik, hoogte tot 23 m
- smal koepelvormig,
- opgaande, steile takken
- wilde ex. vaak meerstammig

Meelbes

96

- Schors
 - grijs
 - eerst glad, later met verspreide groeven

Meelbes

97

- Blad

- bladverliezend
- ovaal & kort toegespitst
- onregelmatig getand of dubbel gezaagd of gelobd
- 5-8 cm
- aan elke zijde: 8-13 paar **evenwijdige, dicht op elkaar staande zijnerven**
- bladsteel: dun, 1,5 cm
- bovenzijde: donkergroen, glanzend
- onderzijde: dicht viltig behaard

www.baumkunde.de

www.baumkunde.de

Meelbes

98

Blad

Meelbes vs. wollige sneeuwbal

99

www.baumkunde.de

www.baumkunde.de

Meelbes

100

- Twijg
 - eerst witviltig, snel verkalend
 - grijsgroen, in de zon steenrood
- Knop
 - kegelvormig
 - tot 1,5 cm
 - bruin en groen, met omlaag gekromde top

www.baumkunde.de

www.baumkunde.de

Meelbes

101

- Bloem
 - wit
 - 2 cm
 - brede tuilen (7 cm)
 - bloei: mei-juni

Meelbes

102

- Vrucht & zaad
 - dofrood
 - 1,5 cm
 - 2 zaden
 - rijp: oktober

www.baumkunde.de

Meelbes

103

- Standplaats & lichtbehoefte
 - ▣ bossen en bosranden op droge krijt- of zandgrond
 - ▣ kalkminnend
- Toepassingen en eigenschappen
 - ▣ veel aangeplant in steden

Drents krentenboompje

104

□ Naamgeving

- synoniem Amerikaans krentenboompje
- wetenschappelijk *Amelanchier lamarckii* Schröder
- Frans amélanchier de Lamarck
- Engels downy service berry, June berry
- Duits Kupfer-Felsenbirne

□ Systematiek

- Orde Rosales
- Familie Rosaceae
- Geslacht Amelanchier

Dreents krentenboompje

105

- Verspreiding
 - oorspronkelijk uit N-Amerika
 - ingevoerd in Europa (in 1781 in Duitsland)
 - in B en NL: frequent voorkomende exotisch (genaturaliseerde?) soort in bos, open landschap en stad

Drents krentenboompje

106

□ Habitus

- struik of kleine boom
- max. hoogte: 10 m
- ovale tot trechtersvormige kroon
- vaak meerstammig

Drents krentenboompje

107

□ Schors en stam

□ stam:

- vaak meerstammig

□ schors:

- bruin
- grof-korrelig
- fijn gegroefd

Drents krentenboompje

108

□ Blad

- bladverliezend
- enkelvoudig, alternerend
- ovaal gespitst
- 5-10 cm
- bladsteel 1,5-2 cm

□ kleur

- boven: donkergroen
- onder: blauw-groen
- herfst: typische geel-rood verkleuring

- fijn gezaagd (diep gezaagd bij zaailingen)
- 8-12 nervenparen

Drents krentenboompje

109

- Twijg
 - bruin
 - glad
- Knop
 - fijn
 - groen

Drents krentenboompje

110

- Bloem en bevruchting
 - bloei in april
 - éénhuizig
 - pollinatie door insecten
 - bloemen:
 - wit
 - 2-2,5 cm
 - vijf smalle kroonbladen
 - in bloemtrosjes v 8-10, 18-28 cm

Drents krentenboompje

111

□ Vrucht & zaad

■ besjes ('krenten')

- 1-1,5 cm
- op steeltje (1 cm)
- groen -> purperrood -> zwart
- overblijvende kelkblaadjes

■ pit

- één per bes
- 0,1 cm

■ verspreiding door vogels: merel, lijster, bosduif

■ rijp in juni-juli

Drents krentenboompje

112

- Standplaats & lichtbehoefte
 - bodemvaag
 - zeer schaduw tolerant

Drents krentenboompje

113

□ Toepassingen en eigenschappen

□ houtproductie:

- weinig van belang
- toepassingen: draaiwerk

□ bessen:

- belangrijke voedselbron voor vogels
- eetbaar (NTFP): rauw of in confituur

Geslacht *Ribes*

114

- Aalbes (*Ribes rubrum*)
- Kruisbes (*Ribes uva-crispa*)
- Zwarte bes (*Ribes nigrum*)
- Systematiek
 - ▣ Orde Saxifragales
 - Familie Grossulariaceae
 - Geslacht Ribes

Aalbes

Naamgeving

□ synoniem	rode bes
□ wetenschappelijk	<i>Ribes rubrum</i> L.
□ Frans	groseillier
□ Engels	red currant
□ Duits	Rote Johannisbeere

Aalbes

116

□ Habitus

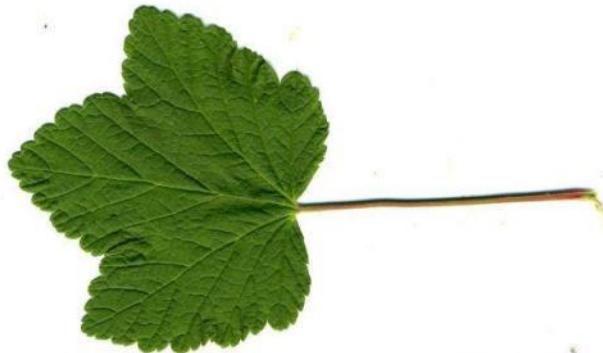
- lage struik
- 1-2 m

□ Blad

- 3-5 lobbig
- 8 cm
- bladvoetaanzet scherphoekig

□ Twijg

- behaard
- geen doorns

www.baumkunde.de

www.baumkunde.de

Aalbes

117

- Bloem en bevruchting
 - bloei in april-mei
 - éénhuizig
 - insectenpollinatie
 - bloemen:
 - groen- tot geel-bruin
 - kaal
 - 5 grote kroonbladen
 - in trossen van 6-24

Aalbes

118

- Vrucht & zaad
 - ▣ bes
 - in trosjes
 - doorschijnend rood of wit
 - 7-8 mm
 - ▣ rijp in juli-aug

www.baumkunde.de

www.baumkunde.de

Kruisbes

119

□ Naamgeving

□ synoniem

stekelbes, klapbes

□ wetenschappelijk

Ribes uva-crispa L.

□ Frans

groseillier à maquereau

□ Engels

European gooseberry

□ Duits

Stachelbeere

Kruisbes

120

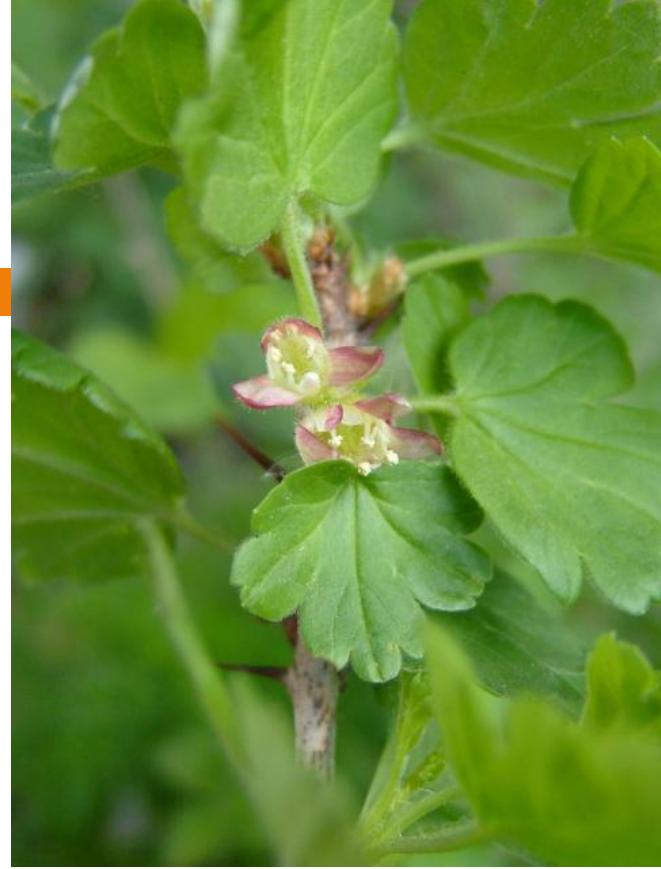
- Habitus
 - ▣ lage struik
 - ▣ 1-1,5 m
- Blad
 - ▣ rondachtig met 3 tot 5 lobben
 - ▣ 1-6 cm
 - ▣ gekartelde rand
 - ▣ bladsteel & onderkant vh blad: behaard
- Twijg
 - ▣ doorns per 1-3

Kruisbes

121

- Bloem en bevruchting
 - bloei in april-mei
 - ééhuizig
 - insectenpollinatie
 - bloemen:
 - groenachtig of vuilpaars
 - alleenstaand

Kruisbes

122

□ Vrucht & zaad

□ bes

- geel-groen of roodachtig
- zacht stekelig
- duidelijke bruine kelkresten
- 2-3 cm
- alleenstaand

□ rijp in juli-aug

Zwarde bes

123

- Naamgeving
 - wetenschappelijk *Ribes nigrum* L.
 - Frans cassissier (d'Europe)
 - Engels European black currant
 - Duits schwarze Johannisbeere

Zwarde bes

- Habitus
 - ▣ lage struik
 - ▣ 1-2 m
- Blad
 - ▣ 3- tot 5-lobbig
 - ▣ bladvoetaanzet hartvormig
 - ▣ ruikt sterk aromatisch na wrijven
- Twijg
 - ▣ zonder doorns

Zwarde bes

125

- Bloem en bevruchting
 - bloei in april-mei
 - éénhuizig
 - insectenpollinatie
 - bloemen:
 - bruinig
 - in trossen
 - 5 kleine kroonbladen

Zwarte bes

126

- Vrucht & zaad
 - ▣ bes
 - in trosjes
 - groen-> zwart
 - 1 cm
 - ▣ rijp in juli-aug

Ribes: standplaats

127

- aalbes:
 - ▣ loofbossen op vochtige, voedselrijke bodem
- kruisbes:
 - ▣ vochtige, matig voedselrijke, kalkhoudende leembodems
 - ▣ op kapvlakten, onder struikgewas en op openplaatsen in het bos; in duinen
- zwarte bes:
 - ▣ natte, voedselrijke bodem in loofbos en in moerasbos (beekdalen)
 - ▣ karakteristieke soort voor elzenbroekbos

Bronnen

128

- Coombes, A.J. (2000). Bomen: meer dan 500 soorten uit de hele wereld. Tirion Uitgevers, Baarn, 320p.
- de Koning, J. & van den Broek, W. (2009). Dendrologie van de lage landen. KNNV uitgeverij, Zeist, 547p.
- Johnson, O. & More, D. (2005). ANWB Bomengids van Europa. ANWB, DenHaag, 464p.
- Maes, B. et al. (2006). Inheemse bomen en struiken in Nederland en Vlaanderen: herkenning, verspreiding, geschiedenis en gebruik. Boom, Nederland, 376 p.
- vanderMeijden, R.(2005). Heukels' Flora van Nederland. Wolters-Noorderhof, Groningen, 658p.
- White, J., White, J., Walters, S.M. (2005). Trees. A field guide to the trees of Britain and Northern Europe. Oxford University Press, 431p.
- Websites:
 - <http://wilde-planten.nl/mispel.htm>
 - Illustraties, o.a.:
 - Vilda: <http://www.vildaphoto.net>
 - plantengids K.U.Leuven-Kortrijk: <http://www.kuleuven-kortrijk.be/bioweb>
 - <http://en.wikipedia.org>
 - <http://www.soortenbank.nl>
 - <http://seeds.eldoc.ub.rug.nl>
 - <http://www.baumkunde.de>
 - <http://www.bomengids.nl>